

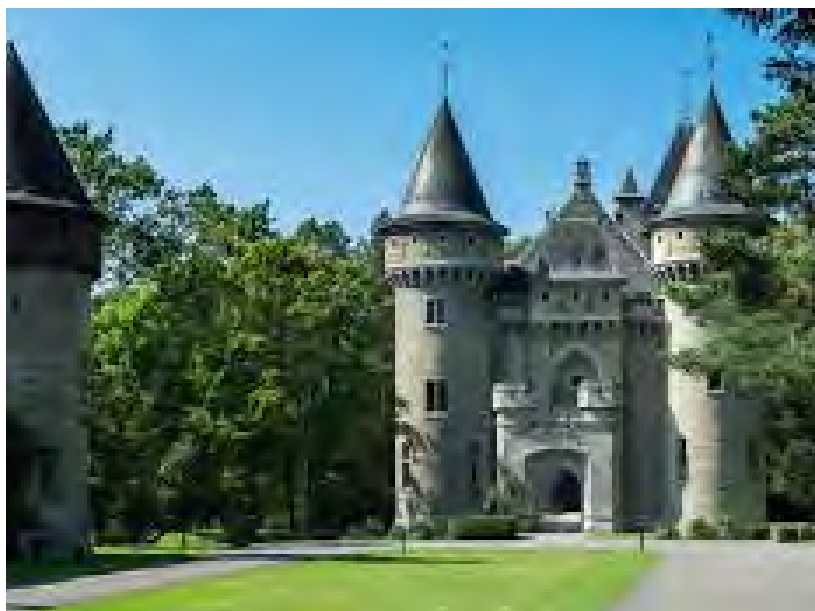
Fietstocht donderdag 29 augustus

Op 29 augustus fietsen wij een ganse dag langs rustige landelijke wegen tussen Mechelen en Lier.

We komen samen aan het dorps huis om 9.30 uur en rijden via het Vrijbroekpark en de Geerdegemvaart tot aan het station van Mechelen en nemen daar het mooie nieuwe fietspad langs de Tangent tot aan de Nekker.

Via de Oude Baan in Bonheiden komen we bij het Kasteel van Zellaer.

Het kasteel werd gebouwd in de periode 1888-1892 in neo-gothische stijl. De opdrachtgever was baron de Vrière. De plannen werden getekend door architect Heugenbaarts uit Mechelen die zich liet inspireren door de kastelen van de Loire. Het gebouw is opgetrokken uit witte zandsteen, afkomstig van afbraak van verschillende forten te Vilvoorde. Volgens historiek stond er voorheen al een gebouw dat vermoedelijk dateerde uit de tijd van Wouter Berthout (13e eeuw)

Na een korte tussenstop vervolgen we onze fietstocht richting O-L-Vrouw-Waver.

Ter hoogte van de Leemstraat komen we langs de Schans van Tallaart. Dit is nog een restant van de verdedigingsgordel die werd opgetrokken ten tijde van de eerste Wereldoorlog en deel uitmaakte van de buitenste fortengordel rond Antwerpen.

De Schans van Tallaart

Langs smalle straten, bijna allemaal ingekleurd als fietsstraat, rijden we verder naar Lier waar we te gast zijn in het Hof van Aragon en waar we even kunnen bekomen met een lichte maaltijd.

Na de middagpauze worden we opgehaald door de stadsgids die ons zal meenemen naar de Zimmertoren voor een kort bezoek.

De toren is gebouwd rond 1425. Hij maakte deel uit van de tweede stadsomwalling.

In 1928 schonk Zimmer aan de stad Lier een uurwerkmechanisme, de Jubelklok, ter gelegenheid van 100 jaar Belgische onafhankelijkheid. De klok geeft verschillende tijden en cosmische verschijnselen weer.

meer info en inschrijven bladzijde 3

Meer info
www.hoembeka.be
hoembeka@gmail.com

SCAN ME

**De Heemkundekring
Hoembeka
dankt zijn
sponsors en ereleden
voor hun steun.**

Apotheek Asselman

Hombekerkouter 39
2811 Hombeek
Ma-Vr 8.45-19u
Za 8.45-13u

V.A.C. & Partners Real Estate Advisors

Nadia Jelassi
Eerkend vastgoedmakelaar Biv 503329
Zaakvoester
Houtestraat 62 B-2811 Mechelen
+32 (0)475 478 477 info@vac-online.be
www.vac-online.be
bereikbaar van maandag t.e.m. zaterdag van 8u tot 22u

Waar u ook voor gaat,
wij gaan met u mee.

KBC Bank & Verzekering
Grote Markt 27
2800 Mechelen
015/298200
mechelen.centrum@kbc.be

Bank & Verzekering Wij gaan met u mee

ARGENTA
Hombeek / Leest / Kapelle-op-den-Bos
De Jongh - Gits BV

Hombeek@argenta.be • 015/41.09.90

COIFFURE NICOLE

Gemeentestraat 29
Hombeek

de greef IIII
centrale verwarming

Gijsbeekstraat 64
2811 Hombeek
015 411557

info.cvdegreef@skynet.be

Proxy Leest

Ook open op
zondagvoormiddag

 Crelan

KANTOOR WILLIAM CORNETTE BVBA
VERZEKERINGEN - BANKZAKEN
BANKSTRAAT 7
2811 MECHELEN-HOMBEEK
TEL: 015/414819 - FAX: 015/424092
william.cornette@portima.be

Mark Deckers
patisserie

Fr. Reynierstraat 44
2811 Hombeek
tel.: 015/41.25.76

Na het bezoek aan de Zimmertoren lassen we nog een kleine rustpauze in op een terrasje op het Zimmerplein en vervolgen daarna onze fietstocht langs de Netedijk richting Duffel. Ter hoogte van de fietsbrug over de Nete vervolgen we de weg richting Elzenstraat en nemen het fietspad langs de Vrouwvliet.

Onderweg zullen we meer te weten komen over het verhaal van Jan Kadodder. Hij nam het op tegen de uitbuiting en de onrechtvaardigheid in de periode 1603.

Om af te ronden houden we een laatste maal halt in de microbrouwerij "Batteliek". Bij een hapje en een drankje kan iedereen nog even bekomen van de fietstocht.

Terug thuis rond 18.00 uur

Jan Kadodder was een stoere boerenzoon die in de 17e eeuw in Sint-Katelijne-Waver woonde. Volgens Kanunnik Willem-Jan De Bury (Guillielmus Burius 1618-1700) heette Jan Kadodder in feite Jan Van den Eynde.

De periode waarin Jan Kadodder leefde werd gekenmerkt door woelige politieke strubbelingen waaraan in 1648 met de vrede van Münster een einde kwam. Dit verdrag maakte een einde aan twee oorlogen: de tachtigjarige oorlog tussen de opstandelingen in de Nederlanden en Spanje en de dertigjarige oorlog tussen een groot aantal Europese landen. Na het beëindigen van de vijandelijkheden zwierven nog bendes huurlingen in onze contreien rond en om in hun levensonderhoud te voorzien onderhielden die strooptochten bij de plaatselijke boeren. Eén van die roversbenden werd geleid door Kolonel Clinchamps die het voetvolk van Lorreinen leidde en de boeren rond Mechelen bestal en brandschatte. Nadat voor de zoveelste keer een boer geklaagd had dat zijn vee gestolen of afgemaakt was, besloot Jan Kadodder in opstand te komen en hij kon een handvol boeren overtuigen om Clinchamps te bestrijden. De bewapening van zijn boerenmilitie bestond echter slechts uit pieken, rieken, houwelen en bijlen en bijgevolg waren zij niet opgewassen tegen de manschappen van Clinchamps. Aan de oevers van de Pasbeek (de huidige Vrouwvliet), in de buurt van de Liersesteenweg, werden ze onder musketvuur genomen en vielen de eerste gewonden. Jan's 'leger' koos het hazenpad en liet hun hoofdman in de steek.

Om het vege lijf te redden, vluchtte Jan, achtervolgd door de mannen van Clinchamps, naar de Nekkerspoel en om te ontsnappen aan zijn belagers, verschool Jan zich onder een mesthoop. Van dan af werd hij Jan 'Kadodder' genoemd en ontleende hij zijn naam aan alle inwoners van Sint-Katelijne-Waver. Het is een echte geuzennaam geworden omdat de naam nu ook staat voor iemand die tegen onrechtvaardigheid en uitbuiting opkomt. Jan Kadodder overleed in 1651.

Schilderij van Jan Kadodder in het museum Hof van Busleyden

Inschrijven door betaling van 48€ op de bankrekening van Hoembeka BE73 7332 1720 5460 uiterlijk 15 augustus.

Vertrek om 9.30 uur aan het dorps huis, terug rond 18.00 uur.

Inbegrepen:

Middaglunch (verse dagsoep, koude schotel met frieten, 1 glas wijn of frisdrank, 1 koffie of thee).

**Bezoek aan de Zimmertoren.
Drankje op het Zimmerplein.**

Fingerfood en een drankje in de Batteliek

De aardappelteelt in Hombeek

Misschien is de aardappel die wij kennen afkomstig van de wilde soort die sedert oude tijden reeds in Mexico en het zuiden van Noord-Amerika werd gegeten.

Als landbouwgewas begon de cultuur op de hoogvlakten van het Andesgebergte, in Peru en Bolivia, wellicht reeds voor het jaar 200. Van daaruit zou die zich verder hebben verspreid over Zuid-Amerika.

In het midden van de 16de eeuw werd de aardappel in Spanje ingevoerd en verspreidde zich verder in Europa via Ierland, Engeland en Oostenrijk. Ingeburgerd was hij zeker nog niet echt voor het einde van de 18de eeuw. Men kende de betekenis als voedselplant immers nog niet en dacht eerst nog dat de knollen ook giftig waren. Na de hongersnoodjaren 1740 en 1772 kwam er geleidelijk verandering in de eetgewoonten en deed de aardappel zijn intrede. Het duurde echter nog tot in de 19de eeuw eer de aardappel een belangrijk voedsel werd.

Door allerlei kruisingen en experimenten zocht men ijverig naar grotere opbrengsten, betere kwaliteit en hogere resistentie tegen allerlei ziekten zoals de phytophthora infestans, de gevreesde aardappelziekte.

Heel lang verliep het hele proces van planten tot oogsten handmatig. Na expo 58 kwam alles in een stroomversnelling. In de functie van Europees Commissaris was de Nederlander Sicco Mansolt (1908-1995), belast met landbouw. Hij werkte aan de modernisering van de Europese landbouw. Zijn grote plannen dat de overheid alle landbouwgrond zou opkopen en van alle boeren pachters maken stuitte op veel tegenstand zodat zijn droom begraven werd.

In de jaren 60, de grote mijlpaal in de geschiedenis met enorme veranderingen, in de landbouw vooral vanaf de overschakeling van paard naar traktor, nam de mechanisatie een steeds hogere vlucht.

Hoe het kweken van aardappelen hier vroeger verliep vernemen we in het relaas van Johnny Soli:

"Om zeven uur vertrokken we naar het veld om aardappelen uit te steken met een riek met vijf tanden. Soms was het nog vroeger als het overdag al te warm zou worden of om aan het afgesproken

gewicht te komen voor de 'marchand'. De eerste vroege aardappelen werden altijd in houten bakken van 25 kg opgeraapt en als het seizoen wat verder gevorderd was in juten zakken van 50 kg. Ook de late aardappelen werden steeds in zakken geleverd.

De bakken die we het 'leeggoed' noemden, waren eigendom van de handelaar en werden zorgvuldig geteld. De naam en veelal ook het adres met telefoonnummer, stond erin gebrand.

De bakken verschilden nogal in gewicht en moesten daarom eerst elk afgewogen worden. Die kleine 'doorslag' gaf soms aanleiding tot discussies.

Soms gebeurde het dat de boer zelf al vroeger op het land was en reeds een 'bed', vier 'roten' (rijen), had uitgestoken. Bij het oogsten met twee personen gebeurde dit met twee rijen elk. De aardappelen werden op een lange rij gelegd zodat ze konden opdrogen vooraleer opgeraapt te worden en even tegen elkaar getikt om van de aarde te ontdoen, niet te hard want anders ging het vel er af, wat nadelig zou zijn voor de bewaring en verkleuring.

De volwassenen raapten de dikke op en de kinderen de kleintjes, dikwijls met tegenzin. Die werden in juten zakken naar huis gebracht voor het afvetten van de varkens en de runderen. Voor de varkens werden de aardappelen gekookt en er werd meel van koren en gerst toegevoegd.

Wanneer de zon al te fel brandde werd er terug loof op de gerooide aardappelen gelegd om ze niet te laten verbranden, hier 'verblesteren' genoemd.

Rond negen uur kregen we twee boterhammen met een gekookt ei. Het zout werd meegegeven in een stuk dichtgevouwen 'gazettenpapier'. We dronken zwarte koffie uit een 'keespot', dit is een ronde kop zonder oor.

Tegen de middag als de bakken gevuld waren, keerden we naar de hoeve terug om te gaan eten en tegen 16 uur, 'schoftijd', moesten de patatten opgeraapt zijn in juten zakken die nog moesten uitgekapt worden in de 'patattenkelder', onder 'den tas'.

Voor de winterrantsoenen werd er een drietal weken gewacht om de mensen te 'bedienen'. Dat was nodig om de patatten te laten uitzweten en er zeker van te zijn dat er geen 'kwade' (=rotte) tussen zaten.

Het leveren van de rantsoenen was voor ons wel plezant. We mochten meerijden met de wagen en soms kregen we wat 'drinkgeld'. Ik herinner me nog dat dokter Engelen 600 kg 'indeed', krugersvariëteit, maar hij had dan ook een groot huishouden, plus de meid en haar man. Een kruger was vast van smaak en bloemde goed op. Als ze gekookt waren goot men ze af op 'den den' (=plaats) omdat het zout water het onkruid zou verdelen. Ook schudde men ze buiten op, in de wind, dan bloemden ze nog beter en was er binnen geen waterdamp. Het nadeel van kruger was dat de ogen dieper zaten dan bintjes en daardoor moest men dieper schillen of de ogen uitsteken. Het gewas was ook niet zo conform als de nu geteelde variëteiten. Wanneer het teerfeest van de fanfare was op 't Heike, leverde 'Dokes' altijd de krugers.

Als er al een spoor was uitgestoken en ook de 'veuddels', kon men met de aardappelmachine, getrokken door het paard, de rest uitrijden, nadat van die partij op voorhand het loof werd afgemaaid of afgetrokken werd.

Twee of driemaal per week kwam de handelaar de waar ophalen maar rekende per week af, zonder factuur of andere paperassen, gewoon op een papiertje. Boekhouding was er niet en alles werd forfaitair belast. In vele gevallen werden de inkomsten van de leveringen en de uitgaven van de meststoffen en plantgoed zelf bijgehouden.

Voor de late aardappelen begon de oogst reeds eind augustus tot eind september. Men begon zo vroeg omdat de kinderen dan nog konden meehelpen en om de aardappelplaag voor te zijn. Er bestonden nog haast geen producten tegen de ziekte.

Als de aardappelen gerooid waren reed men kruisgewijs met de breker of eg door het veld om de achtergebleven knollen te vinden. Als kind vervloekten we dit werk om met een blikken emmer door het mulle zand of 'klotten', met blote voeten of los in onze blokken, zonder kousen, omdat die anders onmiddellijk vuil zouden zijn en al te vlug verslijten. Soms traptten we die kleine aardappelen terug in de grond maar dat lukte zelden want ze bleven maar met de eg rijden tot de laatste gevonden waren en om het jaar daarop geen doorschietters te hebben.

Een aantal mooie kleine aardappelen werd bijgehouden voor plantgoed voor het volgend jaar, wat soms goed lukte en nog redelijk dikke opleverde en de soort iets vervoegde. Voor een derde jaar was dit niet aan te raden omdat die dan degenereerden. Ze brachten dan ongelijke voort, met barsten en grilliger vormen, die we 'totemannen' noemden.

Het is ook aan te raden om bij het uithouden van plantgoed van zware naar lichtere grond te gaan en zeker niet omgekeerd, zodus van broekgrond naar grond op de Brededries, Kouter, Schalam, Middenveld of Lindenveld, daar de grond er minder zwaar is.

Aan plantgoed werd er veel zorg besteed. Het was ook duur in aankoop. Dik plantgoed werd soms ook doorgesneden, wel rekening houdend met de ogen om genoeg scheuten te hebben. Het aangekochte plantgoed werd iets na

nieuwjaar of in februari nog 'afgekeesd' om ze dan met hun ogen naar boven in een plantbakje te zetten, liefst op een klare en vorstvrije plaats, soms tot in de slaapkamer toe (voor eerstelingen). De late soorten werden boven op de zolder in een dunne laag uitgekapt. Bij vorst werden ze afgedekt met zakken of kaf.

Een voorval op 't Heike.

Met 'halfvasten' was er een souper bij 'Virsvogel', café 'De Sportvriend' van de familie Soli-Meysmans. 's Nachts begon het te vriezen. De herberg zat nog vol volk bij zulke gelegenheid. Zij die buiten waren gaan wateren, kwamen binnen zeggen: 'Mannen, gaat naar huis om het plantgoed op de zolder af te dekken.' Bij hen die de raad in de wind sloegen, was het deels bevroren of 'overlopen', zoals men dat noemde, het gezegde indachtig: 'Stel niet uit tot morgen wat men heden kan verzorgen.'

De prijs van de plantaardappelen verschilde sterk van jaar tot jaar en kon hoog oplopen. Verschillende boeren konden dit niet betalen en betaalden af met de eerste leveringen aan de handelaar.

Ook met zaaigraan verliep dit met de maalter eveneens zo. Die werd soms pas in de zomer of herfst betaald bij de levering van het graan. Je zou ervan versteld staan bij welke boeren dit het geval was. De grootste 'stoeffers' waren dikwijls de grootste 'poeffers'. We kennen immers het gezegde: 'Geef de stooffer een stuk brood, de klager heeft geen nood.'

Het planten.

In elk putje dat met de puttenkapper of met de schup werd gemaakt, werd een weinig guano of andere meststof gelegd en afgedekt met wat grond. Daarna werd de plantaardappel met de ogen naar boven gericht, lichtjes aangedrukt, nooit laten vallen om te beletten dat de tere scheutjes zouden breken.

Belang van de maan?

Aardappelen mocht men niet planten met opkomende (wassende) maan maar wel met 'oude' maan (afgaande). Dit is eveneens voor het witloof zo om opschieters tegen te gaan.

Alle vruchten die in de grond groeien of dikken moeten met oude maan gezaaid worden; de andere, die hun vruchten bovenaan dragen, met nieuwe maan.

Planten op zon- en feestdagen of in de goede week was uit den boze. Sommigen gingen zelfs nog verder: niet planten op vrijdag, overlijden van de Heer. Op dergelijke dagen werden er ook geen dieren verhandeld, zelfs geen prijs afgesproken. Ik heb ooit meegemaakt dat bij Louis Soli op 't Heike, een vaars te koop stond in het vakblad 'Den Boer'. Een hovenier, een jonge dertiger uit Sint-Katelijne-Waver, kwam op zondag met de fiets kijken. Hij mocht de koe zien, maar Louis weigerde de prijs te zeggen. De man was razend maar het kon niet baten. 's Maandags mocht hij pas terugkomen om zaken te doen!

Het was nodig om het plantgoed voor te bereiden door in het licht te zetten om sterke

scheuten te krijgen. In het donker zouden ze te teer en gefileerd uitgroeien.

Op grotere oppervlakten werden er met het paard voren gereden waarin het plantgoed werd gelegd, steeds met een voet afstand. Nadien werden de voren toegekapt met een hak of puttenkapper.

Later, toen de plantmachines op de markt kwamen, was het zwaarste werk er af. Om de machines te bedienen moest men rap zijn. Verschillende vrouwen zijn er een stuk van een vinger door kwijtgeraakt. De aardappelen moesten manueel in de bakjes gelegd worden die op een dikke ketting rondraiden.

Zodra er hier en daar al eentje kwam piepen werd met de eg met de tanden naar boven de grond geëffend maar vooral ook om het onkruid te treffen.

Voor de opkomst kon men ook wat kalkcyanamide (zwart) strooien, wat het onkruid verbrandde. Later moest men wel nog hakken om het onkruid de baas te kunnen.

Wanneer het gewas groot genoeg was, moest het aangeaard worden met de hak of puttenkapper of met het paard dat de aanaarder trok.

Daar er niet veel land per boer beschikbaar was, plantten vele werklustige boeren spruiten tussen de pas aangeaarde aardappelen, enkel bij vroege variëteiten. Het was wel precies werk om de aardappelen van tussen de groeiende spruiten te steken maar op die manier kon men het beschikbare land optimaal benutten. Dit moest men normaal aangeven bij de wintertelling maar dat werd dikwijls

'vergeten'. (Er was een mei- en een wintertelling voor de aangifte.)"

Diefstal.

Marie-Jeanne vertelt:

"Het was bijna altijd op dezelfde percelen dat we aardappelen kwijtraakten. In de Kapellebaan waren er eens vele 'kwaaië' (=rotte) aardappelen en de diksten waren het meest 'aangestoken'. Daarom hadden we die laten liggen. 's Anderendaags waren ze allemaal verdwenen. De dieven hadden ze 's nachts, in het donker, opgeraapt en hadden niet gezien dat het rotte waren.

In Grimbergen, waar ik vandaan kom, was het nog erger gesteld. Daar kwamen ze 's middags, als de mensen naar huis waren gaan eten, naar het veld. Met een kluts patatten op hun rug gingen ze huiswaarts. Het waren Borgeloenen. Daarom, op de middag of 's avonds na 19 uur moet je uit het veld weg zijn. Zij die er dan rondliepen deugden niet en werden vies bekeken, zoals dieven en stropers."

Theo Slachmuylders en Johnny Soli

HET KLOOSTER VAN LELIËNDAAL IN DEN BRUUL TE MECHELEN

Dankzij de prior van de norbertijnenabdij Sint-Michiel te Antwerpen, kreeg **priorin Maria Boonen van Leliëndaal**, de kans om in 1592 de refuge van genoemde abdij te kopen. Ze was gevestigd in de Bruul te Mechelen. Na de oprichting van een kloosterkapel en de omvorming van het gebouw tot klooster, namen de norbertinessen van Leliëndaal er hun intrek in 1602.

In 1627 verkochten de zusters de gronden met de refuge gelegen aan de Ganzendries aan het stadsmagistraat van Mechelen, die de gronden aankocht voor de Capucienen, die in Mechelen op zoek waren naar een ruimere vestigingsplaats.

De kerk van Leliëndaal met rechts het huis van de proost

Aquarel De Noter Kerk met rechts aanleunend het "Huis van de Proost"

Interieur Leliëndaalkerk, Bruul in 1770 met altaar aan de Bruulzijde

Onder impuls van proost G. Mutzaert en priorin E. Van Beke werd in de periode 1662-1672 de Leliëndaalkerk opgericht naar een ontwerp van Lucas Fayd'herbe. Na **de eerste steenlegging van de barokkerk in 1662** volgde een moeizame opbouw. Lucas was blijkbaar niet zo'n bewaam architect. Er volgden verschillende planwijzigingen met een hele boel problemen als gevolg. De barokke voorgevel verzakte en helde zo zwaar naar voren dat hij na betwisting met het klooster terug moest afgebroken en vervangen worden. De plechtige **inwijding van de kerk** had eindelijk plaats **in 1674**. Ze werd toegewijd aan de H. Norbertus, stichter van de norbertijnerorde. De kerk is vandaag nog te bewonderen; het is de huidige jezuïetenkerk in de Bruul.

In 1687 startte men met de **bouw van de kloosterinkom en het "Huis van de Proost"** naar het ontwerp van **Jan Fayd'herbe**, zoon van Lucas.

In **1783** was het vrome liedje van de zusters van Leliëndaal uitgezongen. **Keizerkoster Jozef II** besliste de afschaffing van alle contemplatieve kloosterorden. De Mechelse procureur "de Stassart" liet op 21 april 1783 om 6 uur 's morgens de kloosterkerk sluiten en gaf **abdis Anna van Dun en haar 35 kloosterzusters** tot 30 april de tijd het klooster te verlaten.

De **zusters Ursulinen**, wiens klooster wat verder in de Lange Schipstraat stond en paalde aan Leliëndaal, werden niet geconfisceerd omdat ze zich ten dienste stelden van de gemeenschap door de opvoeding van de "stads-kinderen". Ze kregen de beschikking over de kloostergebouwen van Leliëndaal. De zusters lieten er geen gras over groeien; ze kaptten een gat in de scheidingsmuur tussen de twee kloosters en op enkele weken tijd verhuisden ze hun inboedel naar Leliëndaal. De **plechtige ingebruikname** vond plaats op 27 augustus **1786**.

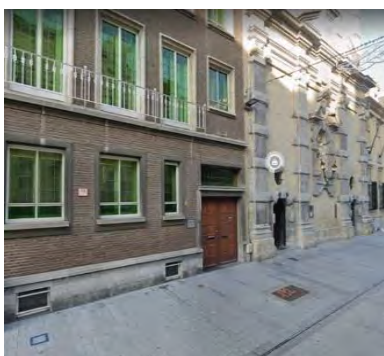
Het was echter allemaal maar uitstel van executie want in **1798** leidde de **Franse Revolutie** toch tot de **openbare verkoop**. Alle christelijke symbolen op de voorgevel van de kloosterkerk werden verwijderd: het beeld van de H. Norbertus in de geveltop en de gebeeldhouwde monstrans in de gevelnis werden weggekapt. De kloostergebouwen werden in 1808 verkocht aan de "**Commissie der Burgerlijke Gasthuizen en Godshuizen**" van Mechelen, een voorloper van het huidige OCMW. De commissie nam ze in gebruik als **tehuis voor ouderlingen en wezen**. Dankzij deze aankoop werden de kerk en de aanpalende kloostergebouwen

Preekstoel uit het Antwerpse atelier van Michiel van de Vorst de Oude (1667-1737). Onderaan wordt de bekering van Norbertus, patroon van Leliëndaal uitgebeeld.

behoed voor afbraak. **De inboedel, het meubilair en de kunstwerken werden openbaar verkocht.** De kerkfabriek van de Sint-Romboutsparochie kocht enkele kunstobjecten van Leliëndaal in: de communiebank in witmarmer van Arthur Quellijn, de prachtig gesculpteerde eiken preekstoel, 2 marmere medaillons bekroond met loofwerk en 3 basreliëfs: "Maria die het kindje Jezus aanbiedt aan Norbertus en 6 medegezellen", "Christus aan het kruis omringd met pelgrims" en "De stervende Norbertus te midden van religieuzen." Deze kunstwerken zijn nu

nog steeds te bewonderen in de St.-Romboutskathedraal te Mechelen. De basreliëfs werden later teruggeschonken aan de Leliëndaalkerk in de Bruul, waar ze ingewerkt werden in het hoogzaal.

Na de openbare verkoop diende de lege kerk van Leliëndaal als magazijn en een gedeelte werd ingericht als infirmerie voor **bejaarden en wezen die huisden in het proostenhuis**. Getuigen daarvan zijn de getraliede vensters van het toenmalige gebouw, nog te zien in het huidige Schaalstraatje.

In **1834** werd op vraag van de Belgische bisschoppen, de **faculteit theologie** van de pas opgerichte **Katholieke Universiteit van Leuven** ondergebracht in het gebouw aan de linkerkant van de kerk. De universiteit mocht voor haar erediensten beschikken over de kloosterkerk op voorwaarde dat ook de wezen en ouderlingen er de erediensten mochten bijwonen. Als in **1836** de universiteit terug verhuisde naar Leuven, werd het gebouw in gebruik genomen als **voorbereidende school van het Klein Seminarie**.

Een echte **ommezwaai kwam er in 1900 met de aankoop van de kloosterkerk en het gebouw links door de Jezuïeten**. Zij schonken de kerk van Leliëndaal haar oude pracht en praal terug.

Op het middenpaneel van de triptiek wordt Maria vereerd door drie 'jeugdheiligen' van de jezuiten: Stanislas Kostka, Jan Berchmans en Aloysius Gonzaga. Op de zijluiken zien we links de ordeoprichter Ignatius van Loyola die de goedkeuring van de paus krijgt en rechts zijn vriend en tijdsgenoot Franciscus Xaverius

Zij restaureerden de voorgevel en vulden de lege nis in de geveltop met een levensgroot beeld van hun ordeheilige, Ignatius van Loyola (1909). Onder leiding van de Mechelse architect Philippe Van Boxmeer werd de kerk toegankelijk gemaakt vanuit de Bruul. De twee kleine deuren in de voorgevel werden voortaan in gebruik gesteld als kerkingangen en de kerkingang werd volledig op zijn kop gezet: het koor met het hoofdaltaar verhuisde naar de andere kant van de kerk en het oksaal met de drie 17de- eeuwse basreliëfs kreeg zijn nieuwe plek aan de Bruulzijde. De Jezuïeten zorgden ook voor de herinrichting van het kerkinterieur met prachtige biechtstoelen en nieuwe schilderijen voor het hoofdaltaar naar de traditie van hun orde.

In de nacht van 10 op 11 mei 1940 werd 't Klooster van Leliëndaal in den "Bruel", getroffen door een **bombardement** met brandbommen door Duitse vliegtuigen. De kerk en het poortgebouw bleven gespaard maar het proosthuis van Leliëndaal, waarin de administratie van de Commissie van Openbare Onderstand zetelde, brandde volledig uit. Het zal tot in 1963 duren, vooraleer men kon starten met de heropbouw onder leiding van architect A. Minner. De namen van de milde sponsors voor de herstellingswerken werden gegraveerd op cartouches onder de bovenramen van het vernieuwde gebouw.

GRAVURE D. COSTER VAN HET KLOOSTER VAN LELIËNDAAL ROND 1726

Het klooster strekte zich uit tussen "den Bruel" (onderaan), het Schaalstraatje (rechts) en de Lange Schipstraat (boven). Linksboven zien we het Oude Klooster van de Ursulinen in de Lange Schipstraat.

Deze gravure uit de in 1726 gepubliceerde tweede editie van Antonius Sanderus "Chorographia sacra Brabantiae" geeft een beeld van de toenmalige priorij van Leliëndaal. Met behulp van het grondplan van het klooster Leliëndaal getekend door de zusters Ursulinen (periode 1786 -1798), proberen we een reconstructie te maken van de inplanting van de voornaamste kloostergebouwen.

Aan de bruulzijde stonden de een-beukige kloosterkerk met barokgevel die uitloopt op een fraaie halsvormige geveltop met onderaan in de voorgevel een nis met de beeldhouwde monstrans met de Heilige Hostie en bovenaan een levensgroot beeld van

St.- Norbertus (1) en het huis van de proost (2) met daarin rechts van de kloosteringang de spreekkamer (3) en aanleunend tegen de kerk "het sacristijn" (4) met daarachter de " Plaets van 't Capittel (5). Aan de linkerzijde van "den Pandhof" (6) bevonden zich kamers en aan de rechterzijde "den refter der nonnen" (7). Tussen de Pandhof en de tweede binnenplaats situeerde zich "de groote keuken" (8) en de "bewaerplaetsen van de keuken" (9). Het kloosterterrein strekte zich uit tot aan de Lange Schipstraat, waar het Oude Klooster van de Ursulinen (10) is te zien. Daar vinden we de achterpoort van het klooster terug (11) met links en rechts enkele dienstgebouwen: de brouwerij (12), het washuis (13), het

hoveniershuis (14) en de gotische kapel (15) van de priorij. Het is een laatgotisch gebouwtje in sobere bak- en zandsteenstijl dat al deel uitmaakte van de refuge als de zusters die in 1592 kochten. Aan de voorzijde van de kapel zien we een zuil in blauwe hardsteen met uitgewerkte sokkel en zeskantig kapiteel, die de dakconstructie ondersteunt. De openingen links en rechts van deze zuil werden later dichtgemetseld. In de zijtrapgevel aan linkerkant is nog goed te zien dat deze grotendeels ingenomen werd door een hoge spitsboogvenster. Wat de kapel bijzonder maakt, is het houten tongewelf met ribben, dat is ingewerkt in de gordingenkap van het dak. Op de achterwand van de kapel bevindt zich een dunne bepleistering met restanten van een laatgotische schildering, waarvan voornamelijk de letters nog leesbaar zijn. De oude schildering op de rechter zijgevel werd in de 19de eeuw grotendeels overschilderd.

Beschrijving en foto van de oude kapel : Jan Smets in Mechelen Blogt.

GRONDPLAN VAN HET GEWESENE CLOOSTER VAN LEIËNDAEL

Zusters Ursulinen: periode 1786 -1798

HOE ZIET HET ER NU UIT ?

BRUUL

Jezuïetenkerk Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaal (halsgeveltop afgebroken in 1909) en Restaurant Margriet

O.-L.-V.-van-Leliëndaal (voorgevel kerk)

Ordeheilige van de Jezuiten Ignatius van Loyola (voorgevel kerk)

*Achterpoort naar de Kloostertuin , nu: “ Sint-Mettetuin” met gevel klooster Leliëndaël , nu: gevel OCMW-
Sociaal Huis*

ZICHTEN VANUIT DE KLOOSTERTUIN (HUIDIGE STADSPARK SINTE-METTETUIN ?)

Inkom naar het Bruulpleintje met de Beiaardschool (links) en brasserie "De Margriet" (rechts)

Zicht tweede binnenplaats

Zicht op de kloosterkerk vanuit de kloostertuin , nu "Sint-Mettetuin"

Kloostertuin van Leliëndaël → Tuin OCMW-Sociaal Huis → Stadspark Sinte-Mettetuin

Kloostergebouwen gezien vanuit de kloostertuin richting Schipstraat Nu: OCMW-Sociaal Huis

De oudheid in kleur

We kennen de witmarmeren beelden uit de klassieke oudheid. Maar wist je dat de oude Grieken en Romeinen ze kleurrijk beschilderden? En dat van kop tot teen.

Hoe werden witmarmeren beeldhouwwerken in de klassieke oudheid beschilderd? De Duitse archeologen prof. dr. Vinzenz Brinkmann en dr. Ulrike Koch-Brinkmann doen er al jarenlang onderzoek naar. Samen maakten ze tientallen reconstructies, op ware grootte en trouw aan de technieken van toen. De kleurrijke beelden van keizers, goden en mythologische figuren reizen de wereld rond. Honderdduizenden mensen raakten er al door in de ban. Tot eind augustus zijn ze nog te bewonderen in het Gallo-romeins museum in Tongeren.

25 april: bezoek aan het Gallo-romeins Museum in Tongeren en proeven van Belgische wijn

Dauwtrappen in Beigem op 1 mei

Op 1 mei organiseerde Hoembeka een boeiende ochtendwandeling, gevolgd door het klassieke 'spek met eieren'. Dit jaar verkenden we het dorpje Beigem dat, sedert de fusie, behoort tot de gemeente Grimbergen.

De naam Beigem zou afkomstig zijn van een Frank die zich hier vestigde. 'Gem' komt van 'haim', wat 'heem' of 'woonplaats' betekent.

De Coppendries, één van de drie oude woonkernen, ligt op dezelfde route als de Hultendries in Hombeek.

Een andere woonkern ontwikkelde zich rondom een Frankisch hof rond 375.

Het park ten Doorn herinnert nog aan een roemrijk verleden. Het prachtig nieuw kasteel van baron Domis de Semerpont, gebouwd in 1893 was maar een kort leven beschoren. In 1914 werd het door de Duitsers afgebrand. Dat lot onderging ook de windmolen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog kreeg Beigem het zwaar te verduren. De hele Coppendries, 32 huizen in totaal, werd platgebrand als vergelding omdat een paar Duitsers werden beschoten door twee Belgische soldaten. Ook de kerk ontsnapte niet aan de brand.

Net als op andere plaatsen wordt ook hier fel gebouwd. Toch heeft het dorp, even buiten de kern, haar landelijk karakter nog grotendeels kunnen bewaren.

28 mei tot 4 juni: Reis naar Spaans Baskenland en de Rioja wijnstreek

De hangende brug van Portugalete en het wijndomein van Marques de Riscal met de sterrenlunch in het 5 sterrenhotel

Bodega Ysios

Het oude stadhuis van Bilbao

Bilbao

Mercado de Ribera

Catedral de Santiago de Bilbao

Cultureel centrum Bilbao

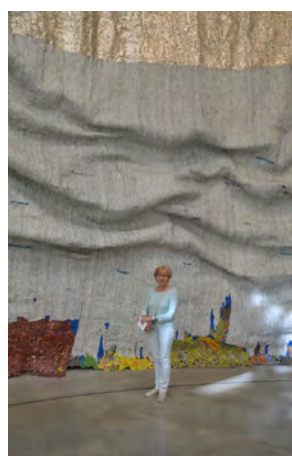
Voetgangersbrug ontworpen door Galatrava

Herdenking van het bombardement op Guernica gedurende de Spaanse burgeroorlog

Het Guggenheim museum

Retouradres:
R. Schelkens
Bankstraat 158
2811 Hombeek

Driemaandelijks tijdschrift P209706
Afgiftekantoor 1980 ZEMST

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

San Sebastian

Onze volgende activiteiten:

- **Donderdag 29 augustus: Fietstocht** in de groene gordel tussen Mechelen en Lier.
- **Donderdag 17 oktober: Lezing door Hilde Goedgezelschap: Beethoven en zijn tijd**
- **Zaterdag 16 november: Jaarfeest** in het Krekelhof te Gooik
- **Vrijdag 22 november: Lezing door Danny Moerenhout:** hoe veilig met computer en smartphone werken, en hacking en phishing vermijden.